

האונים מול גל התייחמויות של פרות מתקשות בהתעברות, שלהכעיס חזרו להתייחס תמיד בשבת. כעת, עם השימוש בזירמה קפואה, נסתם הגולל על אמצעי זה.

ב. נעזרנו גם בפר עזר, אבל הוא מוגבל ביכולתו ואי אפשר לנצל יותר מדי עגל צעיר. פרט לזה, זוהי גם התעסקות נוספת לעובדים בשבתות, והם אינם ששים כלל להוסיף על מכסת עבודת יומם.

נשארת הברירה להתקשר עם מזריע של האגור-דה, וזהו הכרח לא יגונה. אנחנו נוהגים ב"צער בעלי חיים" מעבר לחשבון הכדאיות הכספית. אנחנו מאכילים את הבהמה, דואגים למצע מרו-פד, חולבים אותה, ומדוע נגרע מצורכי הרבייה שלה?

אפשר להבין לרוחו של מזכיר „און“, שאיננו מעוניין בעבודת המזריעים ביום המנוחה שלהם, אבל בהטפת מוסר לא נמצא פיתרון לבעיה.

רופאי „החקלאית“ מצאו דרך נאותה לקיים את השירות הרפואי בשבתות ע"י תורנות. ועד שלא ימצא פיתרון נאות גם להזרעה, תתקיים בעיה זאת במשק ותצוף מדי פעם מחדש.

ד"ר גור, מולדת

כגון: מתכונת החלבון והשומן, מהירות הגדילה, פוריות, מבנה הגוף והעטין, אך לצערנו הדברים אינם פשוטים כל כך. עדר בתנובה נמוכה אינו טוב תמיד מבחינות אחרות. שיפור המימשק מביא לרוב שיפור גם בשטחים אחרים.

נוכחנו בזאת אצלנו. כאשר שיפרנו את תנאי המימשק, הנהגנו הזנה יעילה ובירור מכוון עלתה התנובה וגם אחוז השומן, אשר תלוי גם בגורמים תורשתיים. ע"י זיווג מכוון עם פרים עתירי שומן אפשר לשפר הרבה. אשר לפוריות, ישנם עדרים בעלי ותק בטיפול של צוות בוקרים מסור, וגם באלה נאבקים בפוריות לקויה.

במצב זה מוצדקת נקיטת כל האמצעים, כדי לשפר את המצב, ובכללם — הזרעות בעיתן. כל השנים אנו מתלבטים בבעיית הפרות המתייחסות דווקא בשבת, או יותר נכון בערב שבת, והן מוזרעות רק ביום הראשון, סמוך לשעות צהריים. אפשר כמובן, להביא הוכחות סטטיסטיות ממש-קים שונים, אך אין בהן נחמה וישועה.

אנחנו ניסינו בצורות שונות למצוא תרופה למכה זו:

א. בהזרעה עצמית ע"י חבר המשק. ההצלחה — אמנם — לא היתה מרובה, אך לכל הפחות היתה בה משום הרגעת המצפון והרגשת חוסר

ה ע ר ו ת מ מ ר ח ק י מ

3.33% שומן בתחלובה של 4,800 ק"ג אין מן הראיה ואין להתגאות בה, רק תנובה גבוהה מב-טיחה פרנסה ופיתוח בהמה לייצוא;

ג. הסיכום מוליך להנחה, שקיים ליקוי מסוים — קטן בוודאי — שטעון תיקון, ואפשר לקיים 3.3%—3.4% שומן;

ד. בעולם הרחב — וגם בישראל — קיימת נטייה נגד שומן רווי וההתפתחות הולכת לצריכת מוצרי חלב דלי שומן. האם לא הגיע עוד הזמן להחשיב יותר את המח"ש (מוצקים חסרי שומן), שכבר הזכרתי בהזדמנות קודמת, ועליהם לבסס את התשלום בעד החלב. ההישג העולה על 200 ק"ג שומן בעדרים גדולים מכובד מאוד, אבל נראה לי, שחקלאי ישראל מסוגלים להגיע להי-

מר נחמן ברמן, ניו-זילנד, מבקש להעיר על כמה נושאים שהתפרסמו בחוברת 117, והם:

1. סיכומי ביקורת החלב;
2. גודל עדר החולבות;
3. אספסת (על נושא זה במדור הזנה).
1. הסיכום לביקורת החלב בשנת תשל"א מאלף מאוד. הגיע הזמן לנתח את כל הגורמים בייצור החלב באופן יסודי ולהשתית עליהם את מגמות הפיתוח וההדרכה בעתיד. מהסיכום אנו למדים:

- א. קיים ממוצע מסוים בייצור השומן אצל הפרה הישראלית, הנע בין 240 ל-280 ק"ג בשנה;
- ב. הסיכום מפרץ את הדעה, שהרדיפה אחר תנובה גבוהה מורידה בהכרח את השומן. ב-

בתעשייה מסביב משפיעה על גודל ההכנסה הדרושה לקיום, ובהיות המחירים למוצרים חקלאיים מוגבלים תמיד, נמצא הפיתרון בהגדלת הייצור והגברת התנובה על-ידי מספר גדול יותר של פרות חולבות.

אני הייתי תמיד בדעה שהעדר הקיבוצי בישראל צריך להיות בגודל של 300 חולבות בממוצע. זה מאפשר מיכון יעיל, אימון צוות והתמחות ובירור ממבחר גדול. את העדר רצוי לחלק ליחידות קטנות יותר, בתלות מתנאי המשק, אבל לא קטנות מ-100 פרות ביחידה. יחידות קטנות יותר לא תהיינה יעילות והרווחיות תפגע, אבל גם לא גדולות בהרבה, כי שוב היעילות עשויה לסבול. למעשה, כל ארץ צריכה להתאים את היחידה לתנאיה היא, ואי אפשר להעתיק שיטות מארצות אחרות, שבהן תנאי משק וסביב אחרים.

נחמן ברמן, ניו-יורק

שגים גבוהים יותר בשיטת המח"ש, המושפעים מההזנה;

ה. מהסיכום אפשר להסיק, שבמרחביה יש צוות מסור ומאומן בעבודה, אין כמעט דלקות עטין, החלפת פרות נמוכה-יחסית וגיל העדר גבוה מהממוצע, שיטת העבודה יציבה והזנה נבונה. בד"כ הבעיה מסובכת, היא כוללת: תור-שה, גיל, טיפול, תברואה, צורת ההזנה וחליבה, טמפרטורת האויר וכוח-עבודה. אלא, בטוחני, שהמחקר וההדרכה יוכלו להם ויביאו לשיאים חדשים.

2. גודל העדר תלוי בארגון העבודה והמימשק ולא באדם אחד. דווקא העדרים הקטנים, התלויים באדם מסוים, צפויים תמיד לסכנת כישלון של בן-התמותה. גודל העדר תלוי בכלכלת המדינה וגודל המשק. בניו-זילנד, למשל, מקובל כעת עדר בגודל של 120 חולבות להבטחת קיום הוגן לבעליו (לפני 15 שנה — 80 פרות). ההתפתחות

פרות בעדרים גדולים מניבות יותר חלב

בשנים עברו הניחו שבעדרים גדולים התנובה הממוצעת של חלב נמוכה יותר, משום שהפרה בעדרים גדולים אינה זוכה לתשומת לב אינדיבידואלית מספקת. כנראה, שאין זה עוד ככה היום, או יותר מזה — עדר גדול ייתכן שזוכה ממימשק טוב, או מלווה יתרונות כלכליים, המכפרים על הנחסר בתשומת לב האינדיבידואלית לפרה. נתוני ביקורת החלב הרשמית DHIA של שנת 1970 מראים, שעדרים גדולים הוכיחו את עצמם, כפי שאפשר לראות מסיכומי תנובות קבוצתיות של עדרים בהתאם לגודלם.

מסיכומי ביקורת החלב בקליפורניה ב-1970

גודל העדר	מס' עדרים	חלב, ק"ג	שומן, ק"ג	שומן, %
1 — 100	396	5,394	221.9	4.11
101 — 200	581	6,107	234.9	3.85
201 — 300	329	6,412	237.4	3.70
301 — 400	173	6,550	242.4	3.70
401 — 500	65	6,737	247.2	3.67
501 ויותר	110	6,777	247.4	3.66

הועתק מ-Farmer's Digest, ינואר 1972
תרגם ועיבד לפרסום ח. ע.